

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

O'ZBEKISTON DAVLAT SAN'AT VA MADANIYAT INSTITUTI

DRAMATIK TEATR REJISSYORLIGI

O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 200 000 – San'at va gumanitar fanlar

Ta'lif sohasi: 210 000 – San'at

Ta'lif yo'nalishi: 60211200 – Rejissyorlik: dramatik teatr rejissyorligi

Toshkent-2024

Fan/modul kodi DRTR200170	O'quv yili 2024/2025	Semestr 1-2-3-4-5-6-7	ECTS-Kreditlar 70	
Fan/modul turi Majbuliy	Ta'lim tili o'zbek	Haftadagi dars soatlari 8,8,10,10,10,10,14		
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
Dramatik teatr rejissyorligi	1050	1050	2100	
2.	I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga rejissura san'atining nazariy va amaliy asoslarini, rejissura san'atining asosiy elementlari va janrlarini, dramatik teatrrejissyorligi san'atining spetsifikasini, ijtimoiy-ma'naviy va estetik ahamiyatini shuningdek, ularni amaliyatga tatbiq etishdan iborat. Ushbu maqsadga erishish uchun fan talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, ijrochilik jarayoniga metodik va kreativ yondoshuv hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirish vazifalarini bajaradi.			
	II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:			
	1-mavzu. Rejissura asosları Rejissura san'atining nazariy va amaliy asosları. Aktyorlik mahorati maktabi. Aktyor texnikasi, biomexanikasi. Aktyorlik san'atidagi maktablar va yo'nalishlari. Kechinma san'ati, taqlidiy san'at. xarakter va karakterlilik xususiyatlari. Rejissura – teatr, kino, televide niye va radioda yagona, garmonik yaxlit badiiy asarni yaratish san'ati. Teatr san'atining uziga hos xususiyatlari.			
	2-mavzu. Kuzatuvchanlik Kuzatuvchanlik va diqqat – rejissyor ijodining asosiy omili. Rejissura turlari va uning bosqichlari. Kuzatuvchanlik, tasavvur, fantaziyaning kasbiy axamiyati. Mashq va etyudlarda janmi aniqlash. Rejissyorning aktyor bilan ijodiy muloqoti – rejissurasing asosiy metodi sifatida.			
	3-mavzu. Rejissyorlik qobiliyatini tarbiyalash Rejissyorli obrazli-badiiy fikr yuritish qobiliyatini tarbiyalash. Badiiy ijodning umumiy shartlari. Rejissorda estetik did. Teatr etikasi. Rejissyorlik qobiliyatini tarbiyalash uslubiyati. Stanislavskiy sistemasining diqqat, tasavvur va fantaziya kabi unsurlari. Bo'lajak rejissyorlarni professional salohiyatini tarbiyalashda mashqlar ahamiyati			
	4-mavzu. Sahnada vaqt va makonni o'zlashtirish Etyud ustida ishlash. Etyudlarda shart -sharoit.Stanislavskiy sistemasining unsurlari. Sahnadagi aktyor vaqt, makon va zamon birligida harakat qilishi.Spektaklning garmonik hamoxangligini ta'minlash. Hayotda to'qnash keladigan voqe va xodisalarini kuzatish.			
	5-mavzu. Stanislavskiy sistemasi va rejissura Hayotda to'qnash keladigan voqe va xodisalarini kuzatish axamiyati. Mavzu, g'oya, motiv, konflikt. Hatti-harakat va qarshi hatti-harakat. Diqqat elementlari. Diqqatni bir joyga to'plash. Iltiyoriy va beihtiyyoriy diqqat.			
	6-mavzu. Teatr san'atida fantaziya va tasavvur Fantaziya va tasavvur shakllanishiда rejissyorning Hayotiy tajribasi. Ko'rish, eshitish, his qilish, sezish, ta'm bilish.			
	7-mavzu. Rejissyorning aktyor bilan ishlashdagi asosiy tamoyillari			

Aktyor bilan ishlash jarayonida etyudlarning tahlili. Etyuddan parchaga o'tish jarayoni. Sahnaviy diqqat omillari. Sahnada vaqt va makonni o'zlashtirish. So'zsiz xatti-harakat. Sahnaviy diqqat. Rejissyorning asosiy vazifasi -aktyorni ilhomini uyg'otish.
8-mavzu.Etyutdan parchaga o'tish jarayoni Asar tanlash. Sahnaviy asarning xatti-harakatlari tahlili.Etyudlarda voqealar tizimi. Rejissyorning adabiy manba -pyesa ustida ishlashi. Adabiy manb'a - dramaturgiyani sahnalashtirish jarayoni.Asar yaxlitligi. So'zsiz harakat va pantomima.
9-mavzu. Tahlil axamiyati Tahlilni amaliyotda qo'llash, psixofizik xatti-harakat orqali tekshirish axamiyati. Voqealar tizimi. Spektakl yoki kinofilm tayyorlash jarayonida, shuningdek ijodiy jamaolarda rejissyor yagona ijodiy tarbiyachi va tashkilotchi .
10-mavzu. Mizanscenalarni tasavvur va fantaziya orqali o'rganish Rejissyorning adabiy manba -pyesa ustida ishlashi. So'z va so'z tubida yotgan ma'noni anglash, so'zning ta'sirchanligi ustida ishlash.
11-mavzu. Shart-sharoit doiralari Muallif tomonidan berilgan shart-sharoit doiralarni xatti-harakatlar orqali o'zlashtirish. Shart-sharoit o'zgarishining aktyor xolatiga ta'siri va baxolashi, partnyorlarga munosabati. Vaqt, makon, marom. Manb'alar ustida ishlash uslubiyati
12-mavzu. Avtor so'zining tub ma'nosini o'chib berish Aktyorlar tomonidan jonli va ta'sirchan ijroga erishish. Aktyoring organik tabiatini uyg'ota olish qobiliyatini shakllantirish. Stol atrofida bo'ladijan Sahnalar ishi jarayoni.
13-mavzu. Munosabatlar va ro'y bergan voqiyilikni to'g'ri topa olish Teatr etikasi. Rejissyorlik qobiliyatini tarbiyalash, Sahnada vaqt va makonni, o'zlashtirish, barcha ifodaviy vositalar orqali sahnaviy muxit yaratish muammolari. Klassik asarlardan parchalar ustida ishlash. Etyud orqali dramatik asarning xatti – harakat tahlilini o'zlashtirish. Etyud orqali dramatik asarning xatti – harakat tahlilini o'zlashtirish.
14-mavzu. Spektakl ustida ishlashning dastlabki jarayonida asar tahlilining axamiyati Ijro, bezak asar mazmun-mohiyati, g'oyasini to'g'ri o'chib berishiga xizmat qilishi. mizansahna, ssenografiya, chiroq, grim va liboslardan foydalaniib, rol va spektakl badiiyligiga erishish. Rejissyorning rassom bilan xamkorligi. Rejissyorning pedagog sahnalashtiruvchi, tashkilotchi sifatidagi faoliyati : dekoratsiya va mizansahna. Rejissyorning mакет qаршиисида ishлари . Rejissyor kompozitor, musiqa raxbari, rassom, baletmeyster, kostyumer bilan ishlash uslubiyati. Dramaturgik asarning kompozitsion tuzilishi qонунларини o'zlashtirish. Dramatik asarning konfliktini aniqlash. Asar qahramonining hatti-harakatini maqsad sari intilishini tahlil qilish.
15-mavzu. Bo'lajak spektakl xususida rejissyorning o'y-fikri Rejissyorlik tahlil. Kuchli va chuqur mazmunli adabiy material tanlash. Amaliyotni nazariy tomonдан mustahkamash. Sahnalar asarining rejissyorlik tahlili. Mezanssena. Atmosfera.Sahna makon kompozitsiyasi. Asar bo'yicha etyudlar. Rejissyorning niyatlar, o'y fikrlari ijodiy jamaoning ishiga ta'siri. Professional teatrda diplom ish. Spektakl yaralishida aktyor va rejissyorning majburiyatlari. Teatr jamaosida ijodiy muhit yaratishning psixologik muammolari. Professional teatr Sahnasiда spektakl ustida ishlash. Spektakl ustida ishlash jarayonida mizansahna va uni yoritish.
III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

68. Sahnaviy asarni xatti-harakatli tahlili.
 69. Tahlilni amaliyotda qo'llash, psixofizik xatti-harakat orqali tekshirib chiqish.
 70. So'z va so'z tubida yotgan ma'noni anglash, so'zning ta'sirchanligi ustida ishlash
 71. Janr va ijro uslubiyatini aniqlash.
 72. Parchada muhitni yaratish vositalari va usullari.
 73. Tashkilotchilik faoliyat.
 74. Spektakl ustida ishlashning dastlabki jarayonida asar tahlili.
 75. Asar tanlashda g'oyaviy moxiyatni ochish. Rejissyorlik tahlil.
 76. Bo'lajak spektakl xususida rejissyoming o'y-fikri.
 77. Asar bo'yicha etyudlar.
 78. Janr, muallif uslubiyatini o'zlashtirish.
 79. Obraz(timsol) ustida ishlash.
 80. Klassik asarda muhitni yaratishda barcha ifoda vositalardan foydalanish. (Libos , grim, qaxramonlar xatti-harakatining o'ziga hosligi. Etiket).
 81. Qaxramonning psixofizik xatti-harakatini topish.
 82. Yetakchi xatti -harakatlar orqali qaxramonlar to'qnashuvini keltirib chiqarish.
 83. Janr qonuniyatlariga asoslanib harakat qilish.
 84. Ishirokchilar umrguzaronlik qiladigan muhitni yaratish.
 85. Aktyor sifatida timsol (obraz) yaratish. Spektaklning badiiy yaxlitligiga erishish.
 86. Assistent sifatida aktyorlar bilan ishlash. Professional teatrda rejissyor yordamchisi sifatida ish.
 87. Spektaklda barcha ifoda va ta'sir vositalardan foydalanish. Yozma ravishda rejissyorlik tahlili. Eksplikatsi.
 88. Rejissyorlik tahlil. Professional jamoa bilan ishlash jarayoni, tashkilotchilik.
 89. Rejissyor rassom bilan ishlash jarayoni. Aktyorlar bilan ishlash jarayoni.
 90. Rejissyor kompozitor, musiqa raxbari bilan ishlash jarayoni. Spektaklda musiqa, shovqinlar, chiroq partiturasi ustida ishslash.
 91. Rejissyor baletmeyster bilan ishlash jarayoni.
 92. Badiiy timsol . Mizansahna yaratish prinsiplari, xarakteri.
 93. Rejissyorni manba'lar bilan ishlash jarayoni. Diplom spektakl tahlili. Manb'alar bilan ishslash.
 94. Diplom spektakl uchun tanlangan Sahnaviy asarning xatti-harakatli tahlili.
 95. Dramatik va musiqali teatrda spektakl yaratilishida rejissura. Rejissura turlari. Bir pardali asarlarni tahlili va talqini. Sahnaviy asarning xatti-harakatli tahlilida voqealar tizimini aniqlash..
 96. Rejissyorlik tahlili: rejissyoring sahnalashtirish rejasи; rejissyoming etyud va mashqlar ustida ishlashi.
 97. Mashq va etyudlar. Ta'sirchan vositalar.
 98. Spektakl nafoasi. Aktyorlik treningi. Xarakterlarni aniqlash, rol taqsimoti.
 99. Stanislavskiy sistemasi unsurlari bo'yicha aktyorlar bilan ishlash. Teatlashtirilgan tomosha yaratish.
 100. Mizanssena - rejissuraning tili:Parchalarda mezanssena qo'yish.
 101. Spektakl va tomoshalarда teatrlashtirish ishlari. Teatlashtirilgan tomosha yaratish usuli. Sinxronlik, ekzersiz.
 102. Spektakl uchun olingan bo'laklar analizi. Spektakl ustida ishslash jarayoni.
 103. Yetakchi shart-sharoit, berilgan shart-sharoit ustida ishslash.
 104. Spektaklning voqealar ketma-ketligi ustida ishslash.Mezanssena. Badiiy komponentlar ustida ishslash.
 105. Spektaklning badiiy yechimi. Spektakl namoyishi. (Taqdimot marosimi, premyera).
 Amaliy mashg'ulotlar ijodiy ustaxonada, maxsus qurulmalari bilan jihozlangan

auditoriyada bir akademik guruhga o'tkazilishi lozim. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. Yakka mashg'ulotlari buyicha ko'rsatma va tavsiyalar

Yakka mashg'ulotlari uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Rejissura asoslari. Birinchi qadamlar- mashqlar ustida ish.
2. Kuzatuvchanlik. Kuzatuvchanlik va diqqat .
3. Rejissyorlik qobiliyatini tarbiyalash,
4. Diqqat, tasavvur va fantaziya ..Sahnaviy ishonch- mashqlar.
5. Sahnada buyumlar bilan muomila qilish.
6. Sahnaviy hatti-harakatni mantiqiy rivojlanishi. Mashqlar.
7. Diqqat, eshitish, qabul (idrok) qilish va kuzatuvchanlik.
8. Oliy maqsad va yetakchi hatti-harakat. Badiiy yaxlitlik..
9. Sezish va his qilish xotirası.
10. Sahnaviy munosabatlarni baholash, reaksiya, sodir qilingan qilmish.
11. Ijod psixologiyasi. Tasavvur, fantaziya, birinchi ta'surot. Tasavvurni tarbiyalash-mashqlar.
12. Hayotda to'qnash keladigan voqeа va xodisalami kuzatish. Emotsional xotira.
13. Ijodiy siqqlik xamda aktyor va rejissyor ijodida fikr jamlash. Plastik harakat.Ichki va tashqi erkinlik. Mushaklar erkinligi va Sahnaviy diqqat.
14. Mazzunning shaklida ifodalaniши. Shakl ta'sirchanligi.
15. Yagona o'y-fikr va uning tug'ilishi. Improvizatsiyaga asoslangan mashqlar.
16. Hatti-harakat. "Agarda?" berilgan shart-sharoit.
17. Bo'laklar va vazifalar. Rolni analiz qilishda katta va kichik bo'laklar. Bo'laklardagi voqealar tizimi.
18. Analiz. Rejissyor va dramaturgiY. Adabiy asarlar analizi.
19. Sahnada vaqt va makonni o'zlashtirish. Etyud ustida ishslash. Hayotda to'qnash keladigan voqeа va xodisalami kuzatish Mavzu, g'oja, motiv, konflikt. Hatti-harakat va qarshi hatti-harakat.
20. Teatr san'atida fantaziya va tasavvur elementlari.
21. Etyudlarda konflikt.
22. So'zsiz xatti-harakat.
23. Xatti-harakat aktyor va rejissyor ijodiy faoliyatining moddiylashgan ko'rinishi. Dramatik hatti-harakat. Voqealar tizimi. Kurash, kurash maqsadi, kurash sababi. O'yin. Psixofizik jarayon va uning bosqichlari.
24. Rejissyor kuzatuvchanligini tarbiyalash.Maqsad. Vazifa. Aktyor ijodida oddiy jismoniyy harakatlarning ahamiyati. Ruhiy hatti- harakat.Imo- ishora vositasi.So'z-aktyor ifodaviy vositasi.
25. So'z harakati va uning mantiqiyligi. Tagso'z va ikkinchi plan.
26. Rekvizit sahna elementlari. Chiroq, musiqa, tovushdan foydalanib etyud yaratish.
27. Sahnada vaqt va makonni. O'zlashtirish, barcha ifodaviy vositalar orqali sahnaviy muxit yaratish.
28. Teatr san'atida fantaziya va tasavvur elementlarining xizmati .Hatti-harakatlar tahlili. Voqeа, berilgan shart-sharoit, voqealar tizimi. Rejissyor «ikkinchiligi». Etyud-dramaturgiya qonunniyatлага- bo'yusungan hayotiy lavxa. Etyuddagi voqeа, berilgan shart-sharoit, konflikt.
29. Sahna bezagi, rekvizit orqali muhit yaratish usullari.
30. Etyud jarayonida tabiiylikka erishish. Iprovizitsion xolat.
31. Mizansahna yaratish bo'yicha dastlabki mashqlar.
32. Etyud kompozitsiyasi. Voqealar tizimi. Maqsad. Hatti-harakat va qarshi hatti-

- harakat.
33. Etyudning yaxlitligi.
 34. Musiqa asosida etyud yaratish. Etyuddan parchaga o'tish jarayoni. Tasviriy san'at asari asosida etyud yaratish. Rejissyorni aktyor bilan ishlashdagi asosiy tamoyillari. Etyutdan parchaga o'tish jarayoni. Sahnnaviy diqqat.
 35. Etyudlarda tahlil axamiyati. Tahlilni amaliyotda qo'llash, psixofizik xatti-harakat orqali tekshirib chiqish.
 36. Mizanssenalarni tasavvur va fantaziya orqali o'rganish axamiyati. Rejissyorning adabiy manbaa pyesa ustida ishlashi. So'z va so'z tubida yotgan ma'noni anglash, so'zning ta'sirchanligi ustida ishlash.
 37. Sahnada buyumlar bilan muomila qila olish. Adabiy manba, pyesaning mavzusi, g'oya va oliy maqsadini aniqlash. Janr va ijro uslubiyatini aniqlash.
 38. Parchada muhitni yaratish vositalari va usullari. Rejissurada mashq va etyudlarda janmi aniqlashning o'mi. Rejissyor va mizanssena. Tashkilotchilik faoliyat.
 39. Sahnnaviy asarning xatti-harakatlari tahlili. Parcha tanlash. Rejissyorlik tahlil.
 40. Rejissyor va mizanssena. So'zsiz xatti-harakat axamiyati. Oddiy mizanSahna va kuzatish burchagi. Asar bo'yicha etyudlar.
 41. Janr, muallif uslubiyatini o'zlashtirish. Obraz(timsol) ustida ishlash.
 42. Klassik asarda muhitni yaratishda barcha ifoda vositalardan foydalanish. (Libos, grim, qaxramonlar xatti-harakatining o'ziga hosligi. Etiket).
 43. Sahnada vaqt va makonni o'zlashtirish. Hayotda to'qnash keladigan voqe va xodisalarни kuzatish.
 44. K.S.Stanislavskiyning sistemasi. Rejissyor kuzatuvchanligini tarbiyalash.
 45. Teatr san'atida fantaziya va tasavvur elementlarining xizmati.
 46. Rejissyorni aktyor bilan ishlashdagi asosiy tamoyillari. Mizanssenalarni tasavvur va fantaziya orqali o'rganish.
 47. Sahnada buyumlar bilan muomila qila olish saloxiyati. Mashq va etyudlarda janmi aniqlash. Asar tanlash. Sahnnaviy asarning xatti-harakatlari tahlili.
 48. Etyutdan parchaga o'tish jarayoni. Muallif tomonidan berilgan shart-sharoit doiralarini xatti-harakatlar orqali o'zlashtirish.
 49. Avtor so'zining tub ma'nosini o'chib berish. Aktyorlar tomonidan jonli va ta'sirchan ijroga erishish Parchani yaxlit asar g'oyasiga bo'yundurish. Ijodiy siqqlik va aktyor ijodida fikr jamlash bo'yicha amaliy ish.
 50. Plastik harakatlar bo'yicha amaliy ishlari. Rolni analiz qilishda katta va kichik bo'laklarning ahamiyati. Elementar- psixologik vazifalar. Oliy maqsad.
 51. Yetakchi xatti-harakat. Sahnnaviy voqealar tizimi. Yetakchi xatti-harakat. Sahnada aktyorlar bilan ishlash jarayoni.
 52. Klassik asarlardan parchalar ustida ishlash. Klassik asarlarning tahlili.
 53. G'oya, oliy maqsad, shart-sharoit, voqealar tizimi, yetakchi hatti-harakat.
 54. Asarning kompozitsiyasini, voqealar tizimini aniqlash.
 55. Etyudlar orqali avtor bergen shart-sharoitlarni aktyor tomonidan o'zlashtirish.
 56. Asardagi davrni o'rganish, plastik ifodaviyligini topish.
 57. Janr va muallif uslubiyatini o'zlashtirish. Ifodaviy mizanSahnalari qurish.
 58. Musiqa, chiroq, shovqinlar yordamida yaxlitlikka erishish. Aktyorlar bilan Sahnnaviy parcha ustida ishlash.
 59. Sahnada vaqt va makonni, o'zlashtirish, barcha ifodaviy vositalar orqali sahnnaviy muxit yaratish.
 60. Munosabatlar va ro'y bergen voqiylikni baholash. Etyud orqali dramatik asarning xatti-harakat tahlilini o'zlashtirish. Sahna bezagi, rekvizit orqali muhit yaratish usullari. Sifat va ma'rom mashqlari.
 61. Mizansahna yaratish bo'yicha dastlabki mashqlar.
 62. Parchalar ustida ish va parcha kompozitsiyasi. Voqealar tizimi.

63. Parchalar ishslash jarayonida tabiiylikka erishish. Iprovizitsion xolat.
64. Tasviriy san'at asari asosida etyud yaratish. Musiqa asosida etyud yaratish.
65. Nasriy asarlar asosida etyud yaratish.(xikoya, novella qissa)
66. Rekvizit sahna elementlari, chiroq, musiqa, tovushdan foydalananib etyud yaratish.
67. Chiroq, musiqa, tovush partiturasini tuzish.
68. Sahnnaviy asarni xatti-harakatlari tahlili.
69. Tahlilni amaliyotda qo'llash, psixofizik xatti-harakat orqali tekshirib chiqish..
70. So'z va so'z tubida yotgan ma'noni anglash, so'zning ta'sirchanligi ustida ishlash.
71. Janr va ijro uslubiyatini aniqlash.
72. Parchada muhitni yaratish vositalari va usullari.
73. Tashkilotchilik faoliyat.
74. Spektakl ustida ishlashning dastlabki jarayonida asar tahlili.
75. Asar tanlashda g'oyaviy moxiyatni ochish. Rejissyorlik tahlil.
76. Bo'lajak spektakl xususida rejissyorning o'y-fikri.
77. Asar bo'yicha etyudlar.
78. Janr, muallif uslubiyatini o'zlashtirish.
79. Obraz(timsol) ustida ishlash.
80. Klassik asarda muhitni yaratishda barcha ifoda vositalardan foydalanish. (Libos , grim, qaxramonlar xatti-harakatining o'ziga hosligi. Etiket).
81. Qaxramonning psixofizik xatti-harakatini topish.
82. Yetakchi xatti-harakatlar orqali qaxramonlar to'qnashuvini keltirib chiqarish.
83. Janr qonuniyatlariga asoslanib harakat qilish.
84. Ishtirokchilar umrguzaronlik qiladigan muhitni yaratish.
85. Aktyor sifatida timsol (obraz) yaratish. Spektaklning badiiy yaxlitligiga erishish.
86. Assistant sifatida aktyorlar bilan ishlash. Professional teatrda rejissyor yordamchisi sifatida ish.
87. Spektaklda barcha ifoda va ta'sir vositalardan foydalanish. Yozma ravishda rejissyorlik tahlili. EksplikatsiY.
88. Rejissyorlik tahlil. Professional jamoa bilan ishlash jarayoni, tashkilotchilik.
89. Rejissyor rassom bilan ishlash jarayoni. Aktyorlar bilan ishlash jarayoni.
90. Rejissyor kompozitor, musiqa raxbari bilan ishlash jarayoni. Spektaklda musiqa, shovqinlar, chiroq partiturasini ustida ishlash.
91. Rejissyor baletmeyster bilan ishlash jarayoni.
92. Badiiy timsol . Mizansahna yaratish prinsiplari, xarakteri.
93. Rejissyorni manba'lar bilan ishlash jarayoni. Diplom spektakl tahlili. Manb'alar bilan ishlash.
94. Diplom spektakl uchun tanlangan Sahnnaviy asarning xatti-harakatlari tahlili.
95. Dramatik va musiqali teatrda spektakl yaratilishiha rejissura. Rejissura turlari. Bir pardali asarlarni tahlili va talqini. Sahnnaviy asarning xatti-harakatlari tahlilida voqealar tizimini aniqlash..
96. Rejissyorlik tahlili: rejissyorning sahnalaشتirish rejasi; rejissyorning etyud va mashqlari ustida ishlashi.
97. Mashq va etyudlar. Ta'sirchan vositalar.
98. Spektakl nafosati. Aktyorlik treningi. Xarakterlarni aniqlash, rol taqsimoti.
99. Stanislavskiy sistemasi unsurlari bo'yicha aktyorlar bilan ishlash. Teatlashtirilgan tomosha yaratish.
100. Mizanssena - rejissuraning tili:Parchalarda mezanssena qo'yish.
101. Spektakl va tomoshalarda teatlashtirish ishlari. Teatlashtirilgan tomosha yaratish usuli. Sinxronlik, ekzersiz.
102. Spektakl uchun olingan bo'laklar analizi. Spektakl ustida ishlash jarayoni.
103. Yetakchi shart-sharoit, berilgan shart-sharoit ustida ishlash.
104. Spektakning voqealar ketma-ketligi ustida ishlash Mezanssena . Badiiy

komponentlar ustida ishlash.

105. Spektaklning badiiy yechimi. Spektakl namoyishi. (Taqdimot marosimi, premyera).

Yakka mashg'ulotlar ma'ruba va amaliy mavzular bo'yicha olgan bilim va ko'nikmalarini mustahkamlashga yo'naltirilgan bo'lib, yakka mashg'ulotlarda fan yuzasidan o'tilgan amaliy mavzular asosida, talabalarning individual mahoratini inobatga olib pedagog har bir talaba bilan yakka mashg'ulot olib boradi. Yakka mashg'ulotlar maxsus ijodiy ustaxonalarda multimedia, yoritish, musiqiy apparatura qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada faol va interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

V. Fan bo'yicha kurs ishi

Mazkur fan yuzasidan talabalar kurs ishida kafedra professor-o'qituvchilarini tomonidan ishlab chiqilgan ko'rsatma va tavsiyalar asosda ijodiy ravishda bajaradi.

Kurs ishiga (loyiha) tavsija etilayotgan ijodiy ish jarayoni mazmuni:

- kurs rahbari bilan kelishilgan holda asar yoki nazaryi jihatdan yoritish uchun mavzu tanlash;
- kurs ishiga olingan asar tahlili (yozma yoki amaliy ravishda) yoki tanlangan mavzuning rejasini shakllantirish;
- rollarni taqsimlash yoki tanlangan mavzuning rejalarini bo'yicha ma'lumotlar to'plash;
- ijodiy ishning repitiysiya jarayoni yoki tanlangan mavzuning rejalarini birlashtirish;
- kurs ishining namoyishi;
- kurs ishining muhokamasi.

Kurs ishi uchun quyidagi janrlar va mavzular yuzasidan kurs ishlarini tayyorlash tavsija etiladi:

- etyudlar ustida ishlash;
- adabiy parchalar ustida ishlash;
- bir pardali spektakl;
- adabiy-badiiy kompozitsiyalar ustida ishlash;
- mashhur rejissyorlar ijodiy faoliyat;
- rejissura san'atining maktab va yo'nalishlari;
- dramatik teatrsan'at turi sifatida;
- K.S.Stanislavskiy sistemasi va etikasi;
- aktyorlik mahorati elementlari va aktyorlik kuzatuvlari;
- muallif tomonidan berilgan shart-sharoit doiralami xatti-harakatlardan orqali o'zlashtirish;
- musiqali teatrining o'ziga xos xususiyatlari;
- pyesa ustida ishlash jarayoni;
- asarning bosh g'oyasi va janrini aniqlash, zamon, makonga oid manbalarni o'rganish.

VI. Mustaqil ta'lif va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lif uchun tavsija etiladigan mavzular:

1. Rejissura asoslari. Birinchi qadamlar mashqlar ustida ish.
2. Kuzatuvchanlik. Kuzatuvchanlik va diqqat.
3. Rejissyorlik qobiliyatini tarbiyalash.
4. Diqqat, tasavvur va fantaziya. Sahnaviy ishonch- mashqlar.
5. Sahnada buyumlar bilan muomila qilish.
6. Sahnaviy hatti-harakatni mantiqiy rivojlaniishi. Mashqlar.
7. Diqqat, eshitish, qabul (idrok) qilish va kuzatuvchanlik.
8. Oliy maqsad va yetakchi hatti-harakat. Badiiy yaxlitlik..

9. Sezish va his qilish xotirasi.

10. Sahnaviy munosabatlarni baholash, reaksiya, sodir qilingan qilmish.

11. Ijod psixologiyasi. Tasavvur, fantaziya, birinchi ta'surot. Tasavvurni tarbiyalash-mashqlar.

12. Hayotda to'qnash keladigan voqe va xodisalarni kuzatish. Emotsional xotira.

13. Ijodiy siqqlik xamda aktyor va rejissyor ijodida fikr jamlash. Plastik harakat.Ichki va tashqi erkinlik. Mashaklar erkinligi va Sahnaviy diqqat.

14. Mazzunning shaklda ifodalaniishi. Shakl ta'sirchanligi.

15. Yagona o'y-fikr va uning tug'ilishi. Improvizatsiyaga asoslangan mashqlar.

16. Hatti-harakat. "Agarda?" berilgan shart-sharoit.

17. Bo'laklar va vazifalar. Rolni analiz qilishda katta va kichik bo'laklar. Bo'laklardagi voqealar tizimi.

18. Analiz. Rejissyor va dramaturgiy. Adabiy asarlari analizi.

19. Sahnada vaqt va makonni o'zlashtirish. Etyud ustida ishlash. Hayotda to'qnash keladigan voqe va xodisalarni kuzatish Mavzu, g'oya, motiv, konflikt. Hatti-harakat va qarshi hatti-harakat.

20. Teatr san'atida fantaziya va tasavvur elementlari.

21. Etyudlarda konflikt.

22. So'zsiz xatti-harakat.

23. Xatti-harakat aktyor va rejissyor ijodiy faoliyatining moddiylashgan ko'rinishi. Dramatik hatti-harakat. Voqealar tizimi. Kurash, kurash maqsadi, kurash sababi. O'yin. Psixofizik jarayon va uning bosqichlari.

24. Rejissyor kuzatuvchanligini tarbiyalash. Maqsad. Vazifa. Aktyor ijodida oddiy jismoney harakatlarning ahamiyati. Ruhiy hatti-harakat. Imo-ishora vositasi. So'z aktyor ifodaviy vositasi.

25. So'z harakati va uning mantiqiyligi. Tagso'z va ikkinchi plan.

26. Rekvizit sahna elementlari. Chiroq, musiqi, tovushdan foydalananib etyud yaratish.

27. Sahnada vaqt va makonni. O'zlashtirish, barcha ifodaviy vositalar orqali sahnaviy muxit yaratish.

28. Teatr san'atida fantaziya va tasavvur elementlarining xizmati .Hatti-harakatlar tahlili. Voqe, berilgan shart-sharoit, voqealar tizimi. Rejissyor «ikkinchiligi». Etyud-dramaturgiya qonunniyatlarga- bo'yusungan hayotiy lavxa. Etyuddagi voqe, berilgan shart-sharoit, konflikt.

29. Sahnha bezagi, rekvizit orqali muhit yaratish usullari.

30. Etyud jarayonida tabiyilikka erishish. Iprovizitsiya xolat.

31. Mizansahna yaratish bo'yicha dastlabki mashqlar.

32. Etyud kompozitsiyasi. Voqealar tizimi. Maqsad. Hatti-harakat va qarshi hatti-harakat.

33. Etyudning yaxlitligi.

34. Musiqi asosida etyud yaratish. Etyuddan parchaga o'tish jarayoni. Tasviriy san'at asari asosida etyud yaratish. Rejissyorni aktyor bilan ishlashdagi asosiy tamoyillari. Etyuddan parchaga o'tish jarayoni. Sahnaviy diqqat.

35. Etyudlarda tahlil amaliyotda qo'llash, psixofizik xatti-harakat orqali tekshirib chiqish.

36. Mizanssenalarni tasavvur va fantaziya orqali o'rganish axamiyati. Rejissyorning adabiy manbaa pyesa ustida ishlashi. So'z va so'z tubida yotgan ma'noni anglash, so'zning ta'sirchanligi ustida ishlash.

37. Sahnada buyumlar bilan muomila qila olish. Adabiy manba, pyesaning mavzusi, g'oya va oliy maqsadini aniqlash. Janr va ijro uslubiyatini aniqlash.

38. Parchada muhitni yaratish vositalari va usullari. Rejissurada mashq va etyudlarda janmi aniqlashning o'rni. Rejissyor va mizansenna. Tashkilotchilik faoliyat.

39. Sahnaviy asaming xatti-harakatlari tahlili. Parcha tanlash. Rejissyorlik tahlil.

40. Rejissyor va mizanssena. So'zsiz xatti-harakat axamiyati. Oddiy mizanSahna va kuzatish burchagi. Asar bo'yicha etyudlar.
41. Janr, muallif uslubiyatini o'zlashtirish. Obraz(timsol) ustida ishlash.
42. Klassik asarda muhitni yaratishda barcha ifoda vositalardan foydalanish. (Libos , grim, qaxramonlar xatti-harakatining o'ziga hosligi. Etiket)..
43. Sahnada vaqt va makonni o'zlashtirish. Hayotda to'qnash keladigan voqeа va xodisalarни kuzatish.
44. K.S.Stanislavskiyning sistemasi. Rejissyor kuzatuvchanligini tarbiyalash.
45. Teatr san'atida fantaziya va tasavvur elementlarining xizmati.
46. Rejissorni aktyor bilan ishslashdagi asosiy tamoillari. Mizanssenalarni tasavvur va fantaziya orqali o'rganish.
47. Sahnada buyumlar bilan muomila qila olish saloxiyati. Mashq va etyudlarda janmi aniqlash. Asar tanlash. Sahnaviy asarning xatti-harakatlari tahlili.
48. Etyutdan parchaga o'tish jarayoni. Muallif tomonidan berilgan shart-sharoit doiralarни xatti-harakatlar orqali o'zlashtirish.
49. Avtor so'zining tub ma'nosini ochib berish. Aktyorlar tomonidan jonli va ta'sirchan ijroga erishish Parchani yaxlit asar g'oyasiga bo'ysundirish. Ijodiy siqqlik va aktyor ijodida fikr jamlash bo'yicha amaliy ish.
50. Plastik harakatlar bo'yicha amaliy ishlar. Rolni analiz qilishda katta va kichik bo'laklarning ahamiyati. Elementar- psixologik vazifalar. Oliy maqsad.
51. Yetakchi xatti-harakat. Sahnaviy voqealar tizimi. Yetakchi xatti-harakat. Sahnada aktyorlar bilan ishslash jarayoni.
52. Klassik asarlardan parchalar ustida ishslash. Klassik asarlarning tahlili.
53. G'oya, oliy maqsad, shart-sharoit, voqealar tizimi, yetakchi hatti-harakat.
54. Asarning kompozitsiyasini, voqealar tizimini aniqlash.
55. Etyudlar orqali avtor bergen shart-sharoitlarni aktyor tomonidan o'zlashtirish.
56. Asardagi davri o'rganish, plastik ifodaviyligini topish.
57. Janr va muallif uslubiyatini o'zlashtirish. Ifodaviy mizanSahnalar qurish.
58. Musiqa, chiroq, shovqinlar yordamida yaxlitlikka erishish. Aktyorlar bilan Sahnaviy pacha ustida ishslash.
59. Sahnada vaqt va makonni, o'zlashtirish, barcha ifodaviy vositalar orqali sahnaviy muxit yaratish .
60. Munosabatlar va ro'y bergen voqiylikni baholash. Etyud orqali dramatik asarning xatti – harakat tahlilini o'zlashtirish. Sahna bezagi, rekvizit orqali muhit yaratish usullari. Sifat va ma'rom mashqlari.
61. Mizanshahna yaratish bo'yicha dastlabki mashqlar.
62. Parchalar ustida ish va pacha kompozitsiyasi. Voqealar tizimi.
63. Parchalar ishslash jarayonida tabiiylikka erishish. Iprovizitsion xolat.
64. Tasviriy san'at asari asosida etyud yaratish. Musiqa asosida etyud yaratish.
65. Nasriy asarlar asosida etyud yaratish.(xikoya, novella qissa)
66. Rekvizit sahna elementlari, chiroq, musiqa, tovushdan foydalanib etyud yaratish.
67. Chiroq, musiqa, tovush partiturasini tuzish.
68. Sahnaviy asarni xatti-harakatlari tahlili.
69. Tahlilni amaliyotda qo'llash, psixofizik xatti-harakat orqali tekshirib chiqish..
70. So'z va so'z tubida yotgan ma'noni anglash, so'zning ta'sirchanligi ustida ishslash
71. Janr va ijro uslubiyatini aniqlash.
72. Parchada muhitni yaratish vositalari va usullari.
73. Tashkilotchilik faoliyat.
74. Spektakl ustida ishslashning dastlabki jarayonida asar tahlili.
75. Asar tanlashda g'oyaviy moxiyatni ochish. Rejissyorlik tahlil.
76. Bo'lajak spektakl xususida rejissorning o'y-fikri.
77. Asar bo'yicha etyudlar.

78. Janr, muallif uslubiyatini o'zlashtirish.
79. Obraz(timsol) ustida ishslash.
80. Klassik asarda muhitni yaratishda barcha ifoda vositalardan foydalanish. (Libos , grim, qaxramonlar xatti-harakatining o'ziga hosligi. Etiket).
81. Qaxramonning psixofizik xatti-harakatini topish.
82. Yetakchi xatti –harakatlar orqali qaxramonlar to'qnashuvini keltirib chiqarish.
83. Janr qonuniyatlariga asoslanilar harakat qilish.
84. Ishtirokchilar umrguzaronlik qiladigan muhitni yaratish.
85. Aktyor sifatida timsol (obraz) yaratish. Spektaklning badiiy yaxlitligiga erishish.
86. Assistant sifatida aktyorlar bilan ishslash. Professional teatrda rejissyor yordamchisi sifatida ish.
87. Spektaklda barcha ifoda va ta'sir vositalardan foydalanish. Yozma ravishda rejissyorlik tahlili. Eksplikatsi.
88. Rejissyorlik tahlil. Professional jamoa bilan ishslash jarayoni, tashkilotchilik.
89. Rejissyor rassom bilan ishslash-jarayoni. Aktyorlar bilan ishslash jarayoni.
90. Rejissyor kompozitor,musiqa raxbari bilan ishslash jarayoni. Spektaklda musiqa, shovqinlar, chiroq partiturasini ustida ishslash.
91. Rejissyor baletmeyster bilan ishslash jarayoni.
92. Badiiy timsol. Mizanshahna yaratish prinsiplari, xarakteri.
93. Rejissorni manba'lar bilan ishslash jarayoni. Diplom spektakl tahlili. Manb'alar bilan ishslash.
94. Diplom spektakl uchun tanlangan Sahnaviy asarning xatti-harakatlari tahlili.
95. Dramatik va musiqli teatrda spektakl yaratilishiда rejissura. Rejissura turlari. Bir pardali asarlarni tahlili va talqini. Sahnaviy asarning xatti-harakatlari tahlilida voqealar tizimini aniqlash..
96. Rejissyorlik tahlili: rejissorning sahnalashtirish rejasи; rejissorning etyud va mashqlar ustida ishlashi.
97. Mashq va etyudlar. Ta'sirchan vositalar.
98. Spektakl nafosati. Aktyorlik treningi. Xarakterlarni aniqlash, rol taqsimoti.
99. Stanislavskiy sistemasi unsurlari bo'yicha aktyorlar bilan ishslash. Teatlashtirilgan tomosha yaratish.
100. Mizanssena - rejissuraning tili:Parchalarda mezanssena qo'yish.
101. Spektakl va tomoshalarda teatrlashtirish ishlari. Teatlashtirilgan tomosha yaratish usuli. Sinxronlik, ekzersiz.
102. Spektakl uchun olingan bo'laklar analizi. Spektakl ustida ishslash jarayoni.
103. Yetakchi shart-sharoit, berilgan shart-sharoit ustida ishslash.
104. Spektakning voqealar ketma-ketligi ustida ishslash.Mezansseni. Badiiy komponentlari ustida ishslash.
105. Spektaklning badiiy yechimi. Spektakl namoyishi. (Taqdimat manzumi, premiera).

VII. Ta'lif natijalari /Kasbiy kompetensiyalari

3. Talaba:

- dramatik teatr rejissorlari san'ati asosları va taraqqiyot bosqichlari, ijrosini; rejissorning o'z ustida ishslash tizimini; rejissorning rol ustida uslubiyotini; rejissyor etikasini; sahna madaniyatini; kechimma san'atini; san'atini, dramatik teatrjanlarini, teatrda va kinoda obraz yaratish usuluhayotini; va xarakterlilikni; tempo-ritmni; ijod psixologiyasini *bilishi* va ulardan foydalishini;
- asarda rolining ichki va tashqi ko'rinishlarini o'rganish;

	<p>g'oyasini oshib berish; asar mavzusi va g'oyasini ijroda ochish; obrazlar ustida ishlash; asardan kelib chiqib obrazlar ustida ishlash; shart-sharoitga mos mizansahna qurish; musiqiy asar g'oyasini tomoshabinga yetkazish; diplom spektakllarida va kinofilmalar ishlash; tomoshabin bilan muloqtdan so'ng o'z ijrosini tahlil qila bilish ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak.</p>
4.	<p>VIII. Ta'lif texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> - "rolli o'yin"; - munozara; - aqliy hujum; - taqqidot; - individual yondoshuv.
5.	<p>IX. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Dramatik teatrrejissorlik mahorati asoslari; aktyorlik treningi; buyuk rejissyorlar ijodiy faoliyat; K.S.Stanislavskiy sistemasining aktyorlik va rejissyorlik mahoratiga ta'siri; xarakter va xarakterlilik; musiqaliy teatr san'atining sintetik tabiatи; aktyorning rol ustida ishlash uslubiyoti ustida ishlash; milliy musiqaliy teatr rejissyorligi san'ati taraqqiyotining tarixiy bosqichlari; ijod psixologiyasi; musiqiy aktyor va rejissyor san'atining maktab va yo'nalishlari; tomoshalarning har xil janrlarda harakatlanish tarzi; musiqiy aktyor va rejissor kasbining ijtimoiy mohiyati; etyud, musiqali etyudlar qurish; teatr va kino aktyorini ijodi va tabiatining o'ziga xosligi; badiiy (musiqaliy) obraz yaratishda tashqi va ichki harakat yaxlitligini tahlil qilish; obrazning yetakchi xatti-harakatini aniqlash va unga amal qilish; xarakter yaratish; badiiy yaxlit obraz yaratish uslubiyoti; berilgan musiqaliy spektakl rolining ichki va tashqi ko'renishlarini ishlash; musiqiy spektaklni rol, maqsadi va g'oyasini oshib berish; sahnnaviy hamkor bilan ishlash; obraz ustida ishlash; psixologik kechimma san'atidan korsatma san'atiga obrazlar yaratish; kulguli fe'l-atvori obrazlar yaratish; partnyor bilan ishlash; sahnnaviy muhit haqiqatini yaratish; shart-sharoitga mos tabiiy harakat qilish; asar g'oyasini tomoshabinga yetkazish; tomoshabin bilan muloqtdan so'ng o'z ijrosini tahlil qila bilish, joriy, oraliq va yakuniy nazoratlar uchun berilgan vazifa va topshirqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha ijodiy ishni muvoafaqiyatli topshirish.</p>
6.	<p>Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Abdullayeva M. "Dramatik teatr va kinoda aktyorlik mahorati" – "Tafakkur qanoti" nashriyoti-T.: 2014y. 2. Maxmudov J. Maxmudova X. "Aktyorlik mahorati". T.:Lesson Press" nashriyoti, 2016y. 3. Maxmudova X."Sahnnaviy asaming xatti-harakatli tahlili"- T.:Lesson Press" nashriyoti, 2015y 4. Axmedova Z. "Mutaxassislik fanlarini o'qitish metodikasi"*-Lesson-press-2016 y. 5. Qobilov N. Aktyorlik mahorati /o'quv qo'llanma /. – T.: "Navro'z", 2020, 120 bet. 6. M.Abdullayeva, Q.Madrimov Dramatik teatr rejissyorligi /o'quv qo'llanma/. – T.: "Fan ziyosi",2022, 138 bet. <p>Qo'shimcha adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 26-maydag'i "Madaniyat va san'at sohasining jamiyat hayotidagi o'mi va ta'sirini yanada oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-6000 – sonli Farmoni. 8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 31-maydag'i "Madaniyat va

	<p>san'at sohasini yanada rivojlantirishga doir chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-3022 – sonli Qarori.</p> <p>9. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2017-2021 yillarda O'zbekistonni rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi 2017-yil 14-fevraldag'i F-4849 Farmoyishi.</p> <p>10. Djon Benedikt. "Aktyorning o'z ustida ishlashi" (K.S.Stanislavskiy) - 2-qism. Routledge. 2008 y.</p> <p>11. Lenard Petit "For the Actor" ("Aktyor texnikasi")- Taylor & Francis, 2009 y.</p> <p>12. Usmonov R.I. Rejissura. – T.: "Fan", 1997, 221 b.</p> <p>13. To'laxo'jayeva M.T.-Teatr tanqidchiligi"- "San'at" jurnali nashriyoti; T.,2015.</p> <p>14. Qodirov R."Rejissura asoslari" monografiya-"Navro'z" nashriyoti-T.:2015.</p> <p>15. Mahmudova X. "Sahnnaviy asarning xatti-harakatli tahlili" .T.: Fan va texnologiy. T.: 2012.</p> <p>16. Axborot manbalari</p> <p>17. www.gov.uz</p> <p>18. www.lex.uz</p> <p>19. www.ziyonet.uz</p> <p>20. www.teatr.uz</p> <p>21. www.madaniyat.uz</p> <p>22. www.folklore.uz</p> <p>23. www.dsni.uz</p>
7.	<p>O'zbekiston davlat san'at va madaniyat institutida ishlab chiqilgan va tasdiqlangan Fan/modul uchun mas'ullar:</p>
8.	<p>A.S.Utayev – O'zDSMI, "Dramatik teatri va kino san'ati" kafedrasi mudiri. X.N.Qobilov – O'zDSMI, "Dramatik teatri va kino san'ati" kafedrasi dotsent.</p>
9.	<p>Taqrizchilar: M.Abduqunduzov – O'zbekiston Respublikasi va Qoraqalpoqiston Respublikasi Xalq artisti. O'zbek Milliy Akademik drama teatri. Z.Dj.Xamrayeva– O'zbekiston davlat yosh tomoshabinlar teatri direktori</p>